

Spanyolország a választások után

Éltető Andrea

2008. március 9-én általános parlamenti választásokat tartottak Spanyolországban. A választásokat a Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE) nyerte meg, ami azt jelenti, hogy a 2004 óta hivatalban levő Jose Luis Rodriguez Zapatero vezette kormány tovább irányíthatja az országot. A választási küzdelem azonban szoros volt, amit az eredmények is tükröznek: a PSOE a szavazatok 43,7 százalékát kapta (169 képviselő a parlamentben), a konzervatív Néppárt (PP) pedig 40,1 százalékot kapott (153 képviselő). A többi párt (katalán, baszk, galíciai és egyéb) mindösszesen csak 28 képviselői mandátumot szerzett. Ennyire kétpólusú még sohasem volt a spanyol parlament.

Nézzük, mi vezetett ehhez az éles küzdelemhez. Az elmúlt négy évben a Zapatero-kormány egyik legfontosabb eredménye a társadalmi reform, a modernizáció volt. Új törvények születtek, amelyek pénzügyi támogatást adnak a fogyatékkal élő embereknek vagy időseket eltartó családoknak. Különleges bíróságokat hoztak létre a házastársi erőszak üldözésére. Spanyolország most már teljes jogú státust biztosít az azonos nemű pároknak, beleértve az örökbefogadási jogokat. 2005-ben legalizálták az egyneműek házasságát, s ezt a lakosság 62 százaléka támogatta (ellentétben a római katolikus egyházzal).

A spanyol gazdaság 15 éve látványos növekedést produkál, jóval az uniós országok növekedési üteme felett. A kormányfő a 2006-os évet értékelő beszédében még büszke lehetett arra, hogy mióta 2004-ben a szocialisták át-

vették az ország irányítását több mint kétmillió állás jött létre, a 8,5 százalékos munkanélküliségi ráta 1979 óta a legalacsonyabb, s a GDP 3,9 százalékkal bővült. Az ország továbbra is vonzó turistacélpont. A davosi világgazdasági fórum nemrég közzétett éves turisztikai jelentése szerint az idegenforgalmi vonzerő világlistáján Spanyolország az ötödik helyet foglalja el. Ezt a kiemelkedő kulturális gazdagság, a kiváló infrastruktúra és a képzett munkaerő teszi lehetővé.

2007 végére azonban már-már válsághangulat alakult ki, mert a spanyol gazdaság lelassult, és a gazdasági problémák előtérbe kerültek. Az addigi növekedés ugyanis főleg az olcsó hitelek által táplált ingatlanpiaci fellendülésen, valamint az óriási számban érkező bevándorlók olcsó munkaerején és fogyasztói keresletén alapult. Spanyolországban nagyon magas a háztartási és a vállalati eladósodás. A pénzügyi zavarok, bizonytalanságok a hitelek terén szigorodáshoz vezettek, ez pedig a lakásvásárlások csökkenését, az építőipar stagnálását vonta maga után. Mivel az építőipari beruházások a spanyol GDP mintegy 17 százalékát teszik ki, ennek jelentős hatása van a növekedésre. 2007-ben még 3,8 százalékos volt a GDP növekedése, de 2008-ra már csak 2,7 százalékot jósol az Európai Bizottság. Az infláció szintje is magas. Egy friss felmérés szerint minden tíz spanyol családból hét – 27 százalék nagyon, 41 százalék pedig meglehetősen – megérzi a jelenlegi gazdasági problémákat.

A spanyol lakosság egyre nagyobb része egyébként külföldről (Európán kívül főleg Dél-Amerikából és Afrikából) jött. A bevándorlás gazdasági és munkaerő-piaci hatásai igen jelentősek. A spanyol népesség 2015-re eléri a 49,5 milliót a Nemzeti Statisztikai Hivatal jelentése szerint. 2000 és 2007 között évi átlag 300.000 ember érkezett Spanyolországba, s számítások szerint 2015-ig ez évente átlagosan félmillióra fog növekedni. A bevándorlók elsősorban 16 és 44 év közötti munkaképes fiatalok. A 2000 óta teremtett több mint ötmillió munkahely 45 százalékát külföldiek töltötték be, így nem csoda, hogy hét év alatt egyről 14 százalékra emelkedett a súlyuk a foglalkoztatottak körében.

A külföldiek nagy száma tovább növelte a határozott időre szóló munkaszerződések túl magas arányát (32%), ami amúgy is jellemző volt a spanyol munkaerőpiacra. Éppen ezért 2006-ban munkaerő-piaci reformot vezetett be a kormány, ami rövid távon kissé csökkentette a rövid, időleges szerződések arányát. Az EU egyébként még további intézkedéseket sürget a hosszú távú, határozatlan idejű, illetve részmunkaidős szerződések ösztönzésére, valamint a korai iskolaelhagyás ellen (Jelenleg ez 30 százalékos, ami az EU-n belül a legmagasabb).

A gazdasági bajokon kívül komoly fejfájást okoz a kormánynak a terrorizmus elleni harc is. A baszk terrorista csoport, az ETA 1977 óta mindig igyekszik beleszólni a választási kampányba. A legdurvább akció éppen a 2004-es választások előtt történt, amikor a madridi robbantásokban 191 ember vesztette életét, és 1800-an megsebesültek. 2006-ban az ETA tűzszünetet hirdetett, és tárgyalni kezdett a kormánnyal. Pár hónap múlva azonban a tűzszünetet felmondták, és ismét gyilkoltak. (Az ellenzék éppen azt vetette a kormány szemére, hogy ezután is tárgyalt egy ideig az ETA-val). Most a szavazás újra a terrorizmus árnyékában zajlott, mivel két nappal előtte az ETA meggyilkolt egy szocialista párti korábbi városi tanácstagot a baszkföldi Mondragónban. A

pártok egységesen ítélték el a terrorizmust és az ETA-t.

A terrorizmus a választási kampány egyik fő témája volt, és jelentős szerepet kapott a két miniszterelnök-jelölt közötti TV-vitákban is. A vitákat Zapatero nyerte a közvélemény-kutatások szerint. Zapatero itt jelentős gazdasági ígéreteket is tett. Megígérte például kétmillió új munkahely létesítését, egyes nyugdíjak emelését és az árak emelkedésének moderálását. Bejelentette, hogy a jövőben az AVE (a gyorsvasút), a kohézió eszközeként, minden autonóm tartományba eljut, és az autótutak hálózatát is bővítik. A helyi és tartományi finanszírozás reformjára is ígéretet tett.

Az ígérek bevéltására lesz elég erőforrás, mert Spanyolország jelenlegi költségvetési helyzete ezt lehetővé teszi. Az elmúlt három évben egyre nagyobb többlet halmozódott fel (2007-ben az államháztartási többlet a GDP 2,2 százalékát tette ki). A gazdasági lassulás ellentételezéseként várhatóan expanziós költségvetési politika következik majd. A spanyol stabilitási programot nemrég pozitívan értékelte az Európai Bizottság. Ebben a kormány a költségvetési többlet fenntartását és az államadósság 30 százalékra csökkentését ígéri 2010-ig. Mindazonáltal ahhoz, hogy a spanyol gazdaság kevésbé legyen sérülékeny, alapvető szerkezeti változtatásokra van szükség. A teljes K+F-kiadási hányad alig éri el a GDP 1,1 százalékát, amivel az EU-tagállamok körében az ország az utolsó helyek egyikére süllyedt, és alig van esély arra, hogy az arány 2010-re elérje a GDP két százalékát. Az országnak tehát egy új növekedési modell felé kell haladnia, ami az építőipar helyett inkább a kutatási-fejlesztési beruházásokon alapul.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu honlapról